

NEDERLAND RAAKT ACHTEROP IN VEILIG ONTWERP EN BEHEER

VEILIG ONTWERP EN BEHEER BESTAAT AL LANG IN NEDERLAND, MAAR VAN ECHTE VERNIEUWING IS DE LAATSTE JAREN WEINIG SPRAKE. DE VEILIGHEID EFFECT RAPPORTAGE (VER) LIJDT EEN KWIJNEND BESTAAN. HET POLITIE KEURMERK VEILIG WONEN® (PKVW) STAGNEERT: HET AANTAL PKVW GECERTIFICEERDE WONINGEN BLIJFT AL JAREN HANGEN ROND DE HALF MILJOEN (OP EEN WONINGVOORRAAD VAN MEER DAN ZEVEN MILJOEN). IN NEDERLAND LIJKT DE WET VAN DE REMMENDE VOORSPRONG TE WERKEN.

'CPTED KIJKT NIET ALLEEN NAAR FYSIEKE EN TECHNISCHE MAAR OOK NAAR SOCIALE MAATREGELEN.'

- Zichtbaarheid en overzichtelijkheid: zien en gezien worden.
- Eenduidigheid en een duidelijke zonering van territoria: eigenaarschap en route-markering.
- Toegankelijkheid: routing, oriëntatie, vluchtwegen en het afsluiten voor ongewenste elementen.
- Aantrekkelijkheid: schoon, heel, prettig om te verblijven.

CPTED kijkt niet alleen naar fysieke en technische maar ook naar sociale maatregelen, zoals 'verleidelijke gedragsbeïnvloeding' (nudging), voorlichting, gezamenlijke actie, participatie, eigenaarschap en oplettendheid.

NEDERLAND WAT ACHTEROP

Zoals gezegd is Nederland wat achterop geraakt, net als het Verenigd Koninkrijk. Frankrijk manifesteert zich zeer nadrukkelijk. In de afgelopen jaren ontwikkelde Frankrijk een wettelijk systeem vergelijkbaar met de Veiligheid Effect Rapportage. De Franse aanpak is gebaseerd op de Europese Sociale Veiligheid-norm (CEN/TR 14383-2) die ooit met steun van het ministerie van BZK onder Nederlands voorzitterschap is ontwikkeld en die recent nog werd omschreven als 'the only Crime Prevention Standard in Europe since the Roman Empire'.

EUROPEES NETWERK

Op Italiaans, Frans, en Spaans initiatief startte in 2012 een netwerk van meer dan 25 landen: de COST action TU 1203. Doel van dat netwerk: 'to contribute to structuring existing knowledge and develop innovative approaches on how to build more secure and safe cities'. Kortom: veiligere steden door veilig ontwerp en beheer via structurering, kennisverspreiding en innovatie. Naast het uitgebreide netwerk van experts zit in deze COST action ook een uitgebreid 'junior netwerk' van masterstudenten. In augustus is in Kopenhagen een Summer school in veilig ontwerp en beheer gehouden met 30 masterstudenten urban planning, architectuur, city management en social work uit 21 landen (waaronder Nederland). De studenten gingen acht dagen aan de slag in de probleemwijk Nørrebro in Kopenhagen. Ze analyseerden de overlast, criminaliteit en onveiligheid in de wijk en formuleerden oplossingen. Aan het

einde werden de resultaten gepresenteerd aan de lokale overheid. Daarvoor was er veel geïnterviewd, met deskundigen gesproken, bij nacht en ontij en overdag geobserveerd, gebrainstormd, gediscussieerd, geschetst en gefotografeerd. De groep jonge masters was zonder uitzondering enthousiast. Ze waren vol lof over de praktische aanpak van Veilig Ontwerp en Beheer. Heel verfrissend en leerzaam was de eensluidende conclusie.

MEER DAN 25 LANDEN

Omdat de samenstelling van het EU COST netwerk breder gaat dan alleen Europa (ook Israël, Turkije, Zwitserland en Noorwegen doen mee) is in korte tijd veel nieuwe kennis aangeboord en snel verspreid. Zie ook de recente oogst van studies uit het EU COST netwerk: case studies over Amsterdam, Barcelona, Milano en Manchester, terwijl case studies over Lodz, Lissabon, Gothenburg en Lyon op de rol staan. Het EU COST netwerk omvat nu meer dan 25 landen en loopt door tot eind 2016.

EEN EUROPESE NORM

Een bindend element in de zeer diverse groep mensen – divers qua landen en talen, qua disciplines (ontwerpers, politie/justitie, wetenschappers, beheerders, bestuurders) en divers in kennis en achtergronden – is de bestaande Europese normtekst voor het veilig ontwerp en beheer. Deze in 2007 herzien uitgebrachte Europese CEN-norm/standaard over Crime Prevention through Urban Design and Planning (CP-UDP; de norm serie CEN 14383) zorgt voor een breed gedragen consensus waardoor iedereen weet waar het bij veilig ontwerp en beheer over gaat en hoe je dat kan aanpakken om zo lokaal in een specifieke omgeving inbraken, vandalisme, overvallen, berovingen, diefstallen en onveiligheidsgevoelens te voorkomen. Een aanpak niet gericht op politie/justitie, of op harde 'security' met prikkeldraad, hekken, tralies, sloten en camera's, maar een aanpak voor planners, ontwerpers, inrichters en beheerders van de openbare ruimte die kunnen zorgen voor meer (sociale) veiligheid en leefbaarheid.

PAUL VAN SOOMEREN is oprichter/directeur DSP-groep, een onderzoeks- en adviesbureau in Amsterdam bestaande uit 50 mensen. Paul was betrokken bij het maken van de Europese sociale veiligheidsnorm en is wereldwijd actief op dit terrein. Hij zit in het management comité van de EU COST action.

SUMMERSCHOOL VEILIG ONTWERP EN BEHEER DEZE ZOMER IN KOPENHAGEN. MET 30 MASTERSTUDENTEN URBAN PLANNING, ARCHITECTUUR, CITY MANAGEMENT EN SOCIAL WORK UIT 21 LANDEN.

Voor meer info:
costtu1203.eu
veilig-ontwerp-beheer.nl
 DSP-groep.nl

NOTEN

¹⁾ Handboek Veilig Ontwerp en Beheer (Sociale Veiligheid in buitenruimte, gebouwen en woningen). Ita Luten (redactie). Uitgeverij Thoth Bussum. 2de druk 2011 (zie ook veilig-ontwerp-beheer.nl)

²⁾ Review of CEN 14383 "The Death and Life of Great European Standards and Manuals"; download via: costtu1203.eu/downloads/cost-tu1203s-results/

Nederland was vanaf de jaren '70 een van de voorlopers op het terrein van veilig ontwerp en beheer: PKVW, VER, het schouwen van een wijk op sociale veiligheid, preventie van sociale onveiligheid in de projectontwikkeling, het Bouwbesluit met regels over de preventie van woninginbraak – allemaal Nederlandse initiatieven. Dit kwam uit de VS en het Verenigd Koninkrijk overwaaien, daar bekend onder de naam Crime Prevention through Environmental Design, oftewel CPTED (spreek uit: Sep-Ted).

CPTED CONCEPT WERELDWIJD GEHANTEERD

Het CPTED concept is de wereldstandaard voor het sociaal veilig ontwerpen, inrichten en beheren van een stad, wijk, gebouw of publieke ruimte. CPTED richt zich niet alleen op vermindering van het aantal incidenten, zoals misdaden, geweld, terrorisme en overlast, maar ook op de afname van angst daarvoor. Het doel is het verbeteren van de kwaliteit van leven in de openbare ruimte. Leidraad is het zogeheten Zeta principe, uit het Handboek Veilig Ontwerp en Beheer: